

Alueet, uskaltakaa uudistaa!

”Käyttäkää tilaisuus hyväksi – ja miettikää, miten asiat voitaisiin tehdä paremmin.”

Suomalaista terveydenhuoltoa on tavattu moittia byrokraattiseksi, hierarkkiseksi eikä kauhean hyvin johdetuksi. On ihailtu kansainvälisiä, Buurtzorgin mallin kaltaisia tapoja toimia itseohjautuvasti.

Nyt kun hyvinvointialueita rakennetaan kovalla kiireellä, tärkein viestini on: käyttäkää tilaisuus hyväksi – valtavasta työmäärästä huolimatta – ja miettikää, miten asiat voitaisiin tehdä paremmin. Ydinkysymykseksi hyvinvointialueiden onnistumisessa nousee se, että upotetaanko totut toimintatavat, käytännöt ja kulttuurit uuteen rakenteeseen vai hyödynnetäänkö mahdollisuus synnyttää jotain uutta.

Uudistuksen voi ulottaa organisaation hierarkioista, johtamisjärjestelmistä ja esimiestyöstä aina uudellaan itseohjautuvien tiimien rakentamiseen.

Esimerkkejä hyvistä käytännöistä löytyy jo nyt. Poliittisen päätöksenteon puolella yksi uudellinen tapa on Pirkanmaalla käyttöön otettu valiokuntamalli, joissa valtuusto jakautuu valiokuntiin valmistelemaan asioita. Toinen on suoran demokratian ottaminen mukaan arjen päätöksentekoon.

Palvelujen kohdalla uudistuminen voi tarkoittaa sitä, että rakennetaan tulevaisuuden sote-keskuksia, joissa asiakas on keskiössä ja palvelut integroidaan asiakkaan, ei professioiden ympärille. Toisin siis kuin perinteisesti on tavattu tehdä.

Kaikkea ei onneksi tarvitse tehdä itse. Hyvinvointialueiden kannattaa käyttää hyväksi kansallisia tai muilla alueilla tehtyjä ratkaisuja ja hyödyntää alueiden välistä yhteistyötä. Jos jossakin on tehty vaikkapa hyvä hallintosääntöpohja, niin jaetaan se myös muille.

Itsenäisyyttä ja yhteistyötä

Uudellaista ajattelua tarvitaan myös meillä sosiaali- ja terveysministeriössä. Olemme tottuneet sanelemaan palvelujärjestelmiin kuntiin päin ja toisaalta kunnat ovat tottuneet pyytämään rahaa, mutta kaihtamaan ohjausta.

Iso kulttuurinen muutos on se, että ministeriö ja hyvinvointialueet tekevät tulevaisuudessa tiivistä yhteistyötä – strateginen ohjaus on vuorovaikutusta. Kun raha tulee valtiolta alueelle, haluamme valtiolla myös tietää, mitä rahalla saadaan aikaan. Itsehallinto on tärkeää, mutta yhtä lailla tärkeää on yhteistyö. Nyt mietitään sitä, miten vuoropuhelu rakennetaan.

Se, mihin haluamme vaikuttaa, ovat kansalaisten kannalta tärkeät palvelut, niiden saatavuus ja riittävä valikoima kaikilla alueilla. Sote-uudistuksen keskeinen tavoite on yhdenvertaisuuden varmistaminen: se, että maan sisällä saadaan palveluja, asuipa asiakas Lapissa tai Uudellamaalla. Tai jos katsotaan yhtä aluetta, että Kihniön asukkaat saavat saman palvelun kuin tampere-laiset.

Uudistaen ja yhteistyössä, siinä kaksi ohjenuoraani hyvinvointialueiden menestykseen. Vaikka palveluiden turvallinen siirtymä kunnista hyvinvointialueille on kaiken a ja o, tärkeää on myös uskaltaa haastaa totuttua.

KARI HAKARI

sosiaali- ja terveysministeriön osastopäällikkö
ja sote-ryhmän puheenjohtaja